

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Dokumentace

Aplikace pro získání statistik o síťovém provozu

Obsah

1	Úvod	2
1.1	Teorie k projektu	2
1.1.1	Rozhraní	2
1.1.2	Paket	2
1.1.3	Hlavičky paketů	2
1.1.4	Ethernetová hlavička	2
1.1.5	IP hlavička	2
1.1.6	TCP a UDP hlavička	2
1.1.7	Protokoly	2
1.1.8	ICMPv4	3
1.1.9	ICMPv6	3
1.1.10	TCP	3
1.1.11	UDP	3
2	Návrh aplikace	4
2.1	Soubor main	5
2.2	Třída Config	5
2.3	Třída Display	5
2.4	Třída Globals	5
2.5	Třída NetworkInterface	5
2.6	Třída PacketConfig	5
2.7	Třída PacketHandling	5
2.8	Třída Packet	5
2.9	Třída Sorting	5
2.10	Třída Utility	5
3	Popis implementace	6
3.1	Metoda timer (Display třída)	6
3.2	Metoda packet_capture (PacketHandling třída)	6
3.3	Metoda get_local_ips (Utility třída)	6
4	Informace o programu	6
5	Návod na použití	7
6	Testování aplikace	7
7	Výsledky testů	8

1 Úvod

Náplní tohoto projektu je vytvořit konzolovou aplikaci pro zobrazení přenosových rychlostí jednotlivých spojení s názvem *isa-top*. Aplikace podporuje zachytávání přenosu na různých rozhraních a také řazení podle bitů či počtu paketů.

1.1 Teorie k projektu

Pro práci na projektu je důležité znát nezbytnou teorii rozhraní, zachytávání paketů, z čeho se paket vůbec skládá, hlavičky různých protokolů a mnoho dalších. Tato kapitola se tedy zaměřuje na vysvětlení podstatných pojmů nutných pro vytvoření tohoto projektu.

1.1.1 Rozhraní

Síťové rozhraní je v informatice označení pro fyzické nebo virtuální zařízení, které slouží jako propojení mezi počítačem a soukromou nebo veřejnou sítí. [2]

1.1.2 Paket

Paket je označení bloku dat přenášených po síti. Každý paket se skládá z řídicích dat a samotných uživatelských dat. Řídicí data obsahují informace nezbytné pro doručení paketu na správné místo, k tomu je potřeba například zdrojová a cílová adresa, kódy pro detekci chyb. Tyto data se obvykle nalézají v hlavičkách paketů a na jejich konci. Uživatelská data se tedy zpravidla nacházejí mezi nimi. [11]

1.1.3 Hlavičky paketů

Každý paket obsahuje hlavičku, která udává informace o obsahu paketu, zdroji, cíli a dalších informacích. Hlavička je obvykle strukturovaná a obsahuje různé pole, které obsahují informace o paketu. Hlavička může být různě dlouhá a obsahovat různé informace podle typu paketu.

1.1.4 Ethernetová hlavička

Obsahuje cílovou a zdrojovou MAC adresu [9], což je unikátní identifikátor síťového zařízení.

1.1.5 IP hlavička

Obsahuje informace o verzi IP, zdrojové IP adrese, cílové IP adrese atd. V dnešní době se používají dvě různé verze, a to IPv4 a IPv6. IPv4 je starší verze, která používá 32 bitové IPv4 adresy, zatímco IPv6 používá výrazně větší 128 bitové adresy, které však nejsou zpětně kompatibilní s IPv4. [10]

1.1.6 TCP a UDP hlavička

Tyto hlavičky obsahují informace o zdrojových a cílových portech. Rozdíl mezi TCP a UDP hlavičkami je v tom, že TCP má 20-60 bytů dlouhou hlavičku, zatímco UDP má pouze 8 bytů. TCP zajišťuje spolehlivý přenos dat, zatímco UDP tuto záruku nemá, ale na úkor toho je rychlejší. [4]

1.1.7 Protokoly

Tato podsekcce obsahuje výběr často vyskytujících se protokolů.

1.1.8 ICMPv4

Internet Control Message Protocol je protokol, který je poslán v různých situacích, například pokud se data nepodaří doručit. [6]

1.1.9 ICMPv6

ICMPv6 je Internet Control Message Protocol pro IPv6. [3]

1.1.10 TCP

Transmission Control Protocol je protokol, který zajišťuje spolehlivý přenos dat. [7]

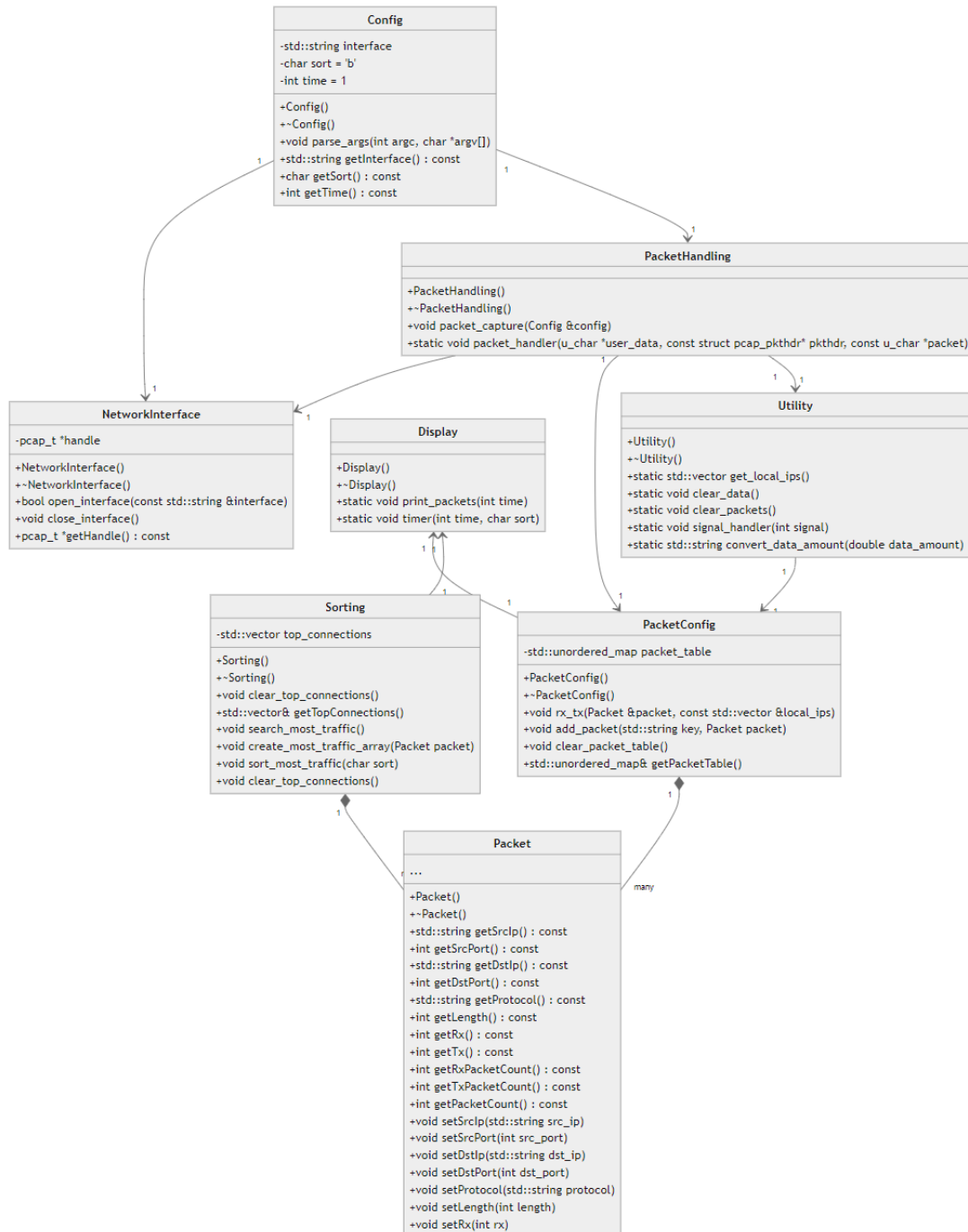
1.1.11 UDP

User Datagram Protocol je protokol, který zajišťuje rychlý, ale nespolehlivý přenos dat. [5]

2 Návrh aplikace

Aplikace je rozvržena do tříd podle jejich funkcionality.

Diagram tříd

Obrázek 1: Diagram tříd

2.1 Soubor main

Hlavní tělo aplikace je obsaženo v souboru `main`, která zajišťuje čtení a zpracování argumentů předaných skrze příkazovou řádku. Zároveň se stará o otevření zvoleného rozhraní, začátku zachytávání paketů, či vytvoření druhého vlákna, které slouží k výpisu a jeho obnově na obrazovce terminálu a následné ukončení programu.

2.2 Třída Config

Třída `Config` slouží primárně pro nastavení programu dle zadaných argumentů a jejich zpracování.

2.3 Třída Display

Třída `Display` slouží k zobrazení a průběžné aktualizaci výstupů na obrazovku terminálu.

2.4 Třída Globals

Třída `Globals` slouží převážně k zajištění, aby byla využita jedna instance vybraných mezi různými soubory.

2.5 Třída NetworkInterface

Třída `NetworkInterface` v programu zajišťuje odposlech na konkrétním rozhraní zvolené uživatelem při spuštění programu.

2.6 Třída PacketConfig

Třída `PacketConfig` pomáhá s ukládáním jednotlivých hodnot paketů do struktury `packet_table`.

2.7 Třída PacketHandling

Třída `PacketHandling` zajišťuje samotné odchyťování a zpracovávání jednotlivých paketů.

2.8 Třída Packet

Třída `Packet` slouží k nastavení hodnot do struktury paketu.

2.9 Třída Sorting

Třída `Sorting` vypomáhá k zobrazení 10 spojení s nejvyšším přenosem dat a jejich řazení dle argumentu `-s`.

2.10 Třída Utility

V neposlední řadě třída `Utility` obsahuje pomocné funkce pro vykonávání programu.

3 Popis implementace

Tato kapitola se bude zabývat zajímavými pasážemi implementace programu a využití jednotlivých zajímavých částí programu.

3.1 Metoda timer (Display třída)

Tato metoda probíhá na odlišném vlákně (*timer_thread*) od zbytku programu a stará se o obnovu obrazovky terminálu po časovém úseku zvoleného uživatelem prostřednictvím argumentu příkazové řádky terminálu. Tělo metody se opakuje dokud se nezmění hodnota *stop_flag* na false, což značí, že se uživatel snaží program ukončit. Tato metoda má za úkol vyčkávat pomocí funkce *sleep_for* po vteřinových úsecích do zvoleného intervalu. Zvolil jsem, aby cyklus probíhal po vteřinových úsecích, aby v případě, že je nastaven přepínač *-t* například na 10 sekund, tak aby se program přerušil nejpozději po vteřině od ukončení uživatelem a nečekal celých 10 vteřin. Po uplynutí tohoto časového intervalu nastaveného od uživatele se volají funkce pro vyhledání 10 spojení s největším přenosem dat a následně jejich seřazení podle přepínače *-b*. Nakonec je zavolána funkce *print_packets*, která tyto seřazené spojení zobrazí na obrazovku terminálu.

3.2 Metoda packet_capture (PacketHandling třída)

V této metodě je funkce *pcap_loop*, která do přerušení zachytává pakety na rozhraní, které zvolil uživatel při spouštění programu a zpracovává je callback funkcí s názvem *packet_handler*, která se stará o zpracovávání těchto zachycených paketů. Zároveň je této callback funkci předána informace o lokálních IP adresách prostřednictvím ukazatele na tato data.

3.3 Metoda get_local_ips (Utility třída)

Tato metoda slouží k získání všech IP adres lokálního stroje. Zvolil jsem tuto metodu pro určování, zda-li jsou přenášeny pakety příchozí či odchozí. Pro inspiraci této metody sloužily návody [8] a [1]. Prvně tato metoda získá seznam všech síťových rozhraní, které jsou následně procházeny v cyklu, dokud nedojde na konec seznamu síťových rozhraní. Uvnitř tohoto cyklu se převedené do řetězců (pomocí funkce *inet_ntop*) ukládají tyto adresy nalezené v rozhraních do proměnné *local_ips*.

4 Informace o programu

Tato konzolová aplikace je napsána v jazyce C++, pro vytvoření bylo využito mnoho knihoven, mezi nejdůležitější patří základní knihovny jako například *iostream*, *string*, *vector*, následně pro zpracovávání paketů *pcap.h* (*libpcap*), *unordered_map* pro ukládání paketů do hash mapy, *ncurses* pro zobrazení výstupu na obrazovku terminálu a mnoho dalších.

Program slouží k výpočtu přenosových rychlostí mezi jednotlivými spojeními. Uživatel je schopen prostřednictvím příkazové řádky volit různá rozhraní pomocí přepínače *-i*. Lze také nastavit, zda-li má program řadit tyto spojení podle množství přenesených bitů či paketů nastavením přepínače *-s* na *b* (*pro bity*) nebo *p* (*pro počet paketů*). V případě, že tento argument není uživatelem zvolen, pak program spojení řadí automaticky podle množství přenesených bitů. Posledním volitelným argumentem je přepínač *-t*, pomocí kterého lze zvolit intervaly pro aktualizaci výpisu spojení. V případě, že není zvolen, program výpis automaticky obnovuje každou vteřinu.

Program vypisuje vždy maximálně 10 spojení s nejvyšším množstvím přenesených bitů či paketů za stanovenou periodu.

Konzolová aplikace pracuje v promiskuitním módu a zachytává tedy jak komunikace s lokálním strojem, tak i zbytek komunikací na síti. Aplikace pracuje v promiskuitním módu pro případ, že například chceme měřit přenosové rychlosti na stroji, který slouží pouze pro přeposílání provozu, tedy pakety nebudou mít ani zdrojovou ani cílovou adresu shodující se s adresou lokální.

5 Návod na použití

Aplikaci lze přeložit pomocí přiloženého *Makefile* souboru příkazem *make*. Po přeložení se vytvoří spustitelný soubor s názvem *isa-top*. Ten lze spouštět dvěma způsoby, a to buď pomocí výše zmíněného souboru *Makefile* příkazem *make run* nebo zadáním příkazu:

```
sudo ./isa-top -i <interface_name> [-s <b | p>] [-t <interval_number>].
```

Případně pro zobrazení nápovědy (přepínač *-h*):

```
sudo ./isa-top -h.
```

Příkaz *sudo* je potřebný v případech, kdy bez něj není možné přistupovat k rozhraním.

Přepínač *-i* vyžaduje argument s názvem síťového rozhraní, na kterém chce uživatel zachytávat spojení.

Přepínač *-s* je volitelný a slouží k řazení spojení, a to buď podle bitů zadáním argumentu *b* a nebo podle počtu zachycených paketů zadáním argumentu *p*. V případě, že tento přepínač není uživatelem nastaven, program řadí výsledné spojení automaticky podle počtu přenesených bytů (stejně jako zadáním *-s b*).

Poslední přepínač *-t* je taktéž volitelným přepínačem a slouží k úpravě časového intervalu, který značí, jak často má program obnovovat zobrazování na obrazovku terminálu (aktualizaci statistik). Tento přepínač je navíc, byl využíván především pro účely manuálního testování, viz. níže.

6 Testování aplikace

Pro testování základní komunikace programu a následné zobrazení síťové komunikace jsem využil základní nástroje jako například *ping*, *curl* či *wget*, případně také jejich IPv6 varianty *ping6* a *curl -g -6*. Tyto nástroje byly ze začátku velmi užitečné, protože byly velmi jednoduché na použití a zároveň testovaly různé protokoly. U každého jsem si uložil soubor ve formátu *pcap*, abych byl schopen tyto testy jednoduše opakovat prostřednictvím nástroje *tcpreplay*, který zachycenou komunikaci z *pcap* souboru vygeneruje znovu bez nutnosti dalšího vytváření síťové komunikace. Tento příkaz se dá použít například následovně:

```
sudo tcpreplay -intf1=<interface_name> <pcap_file_name>.
```

Dalším nástrojem pro testování programu byl nástroj *iperf3*, který dokáže simulovat TCP a UDP přenosy. Bylo potřeba v jednom terminálu nastavit server, který tuto komunikaci poslouchá a na dalším zařízení nastavit klient, který data odesílá. Tato data, zachycená pomocí aplikace Wireshark, byla následně uložena do souboru *pcap* pro opakování testů bez nutnosti zakládat znovu toto spojení.

Pro testování různých protokolů jsem využil také vytvořených skriptů v Pythonu komunikujících na rozhraní *lo* (*loopback*) s využitím knihovny *scapy*, pro generování jednotlivých paketů. Takto jsem testoval protokoly jako *ICMPv4*, *ICMPv6*, *IGMP*, *MLD*, *NDP*, *TCP* a *UDP*. Tyto skripty se dají jednoduše spustit příkazem

```
sudo python3 <nazev_skriptu>.
```

Všechny jsem si opět uložil jako *pcap* soubor pro opakování testování.

Posledním testovaným nástrojem byl externí nástroj *fast-cli*, který slouží ke změření rychlosti přenosu na daném zařízení. To slouží dobře i na generaci komunikace a její následné zobrazení. Opět byla tato komunikace během měření uložena do souboru *speed_test.pcap*.

7 Výsledky testů

Provedené testy byly srovnávány s aplikací *Wireshark*. Protokoly odesílané manuálně pomocí Python skriptů se shodovaly jak na Wiresharku, tak v konzolové aplikaci *isa-top*. Podobně tomu bylo i u manuálních nástrojů jako například *curl*, *ping* či jejich IPv6 variantám. Při spuštění *iperf3* pcap souboru a srovnání výstupu mezi aplikací *isa-top* a Wireshark statistikami z daného pcapu byly shodné.

Pro porovnání výsledků se statistikami Wiresharku z pcapu *speed-test.pcap* bylo potřeba zvýšit MTU (Maximum Transmission Unit), aby bylo schopné takové množství dat úspěšně poslat pomocí *tcpreplay*. Ovšem i tak je těžké porovnat výsledky s Wiresharkem, protože množství přenesených dat a množství vytvořených spojení je příliš velké, *isa-top* zobrazuje pouze 10 z nich s největším přenosem.

Reference

- [1] Anon.: How can I get the IP address of a (Linux) machine? [cit. 2024-11-12].
URL <<https://stackoverflow.com/questions/212528/how-can-i-get-the-ip-address-of-a-linux-machine>>
- [2] Anon.: What is a network interface? (The Java™ Tutorials > Custom Networking > Programmatic Access to Network Parameters). [online], [cit. 2024-11-12].
URL <<https://docs.oracle.com/javase/tutorial/networking/nifs/definition.html#:~:text=A%20network%20interface%20is%20the,a%20private%20or%20public%20network>>
- [3] Conta, A.; Deering, S.; Gupta, M.: RFC 4443: Internet Control Message Protocol (ICMPv6). [online], 3 2006, [cit. 2024-11-12].
URL <<https://tools.ietf.org/html/rfc4443>>
- [4] GeeksforGeeks: Differences between TCP and UDP. [online], [cit. 2024-11-12].
URL <<https://www.geeksforgeeks.org/differences-between-tcp-and-udp/>>
- [5] Postel, J.: RFC 768: User Datagram Protocol. [online], 8 1980, [cit. 2024-11-12].
URL <<https://tools.ietf.org/html/rfc768>>
- [6] Postel, J.: RFC 792: Internet Control Message Protocol. [online], 9 1981, [cit. 2024-11-12].
URL <<https://tools.ietf.org/html/rfc792>>
- [7] Postel, J.: RFC 793: User Datagram Protocol. [online], 9 1981, [cit. 2024-11-12].
URL <<https://tools.ietf.org/html/rfc793>>
- [8] Weisszwerg, F.: [C/C++] How to get all interface addresses on the local device. 11 2021, [cit. 2024-11-12].
URL <<https://dev.to/fmtweisszwerg/cc-how-to-get-all-interface-addresses-on-the-local-device-3pki>>
- [9] Wikipedia contributors: Ethernet frame. [online], [cit. 2024-11-12].
URL <https://en.wikipedia.org/wiki/Ethernet_frame>
- [10] Wikipedia contributors: IP header. [online], [cit. 2024-11-12].
URL <https://en.wikipedia.org/wiki/IP_header>
- [11] Wikipedia contributors: Network packet. [online], [cit. 2024-11-12].
URL <https://en.wikipedia.org/wiki/Network_packet>